

VAGGERYDS
KOMMUN

Handlingsprogram Trygghet och Säkerhet

Antagen av kommunfullmäktige 2020-11-30 §142

Ansvarig förvaltning: Räddningstjänsten

Ansvarig tjänsteman: Fredrik Björnberg, räddningschef

Innehåll

Innehåll	3
Sammanfattning	4
Lokalt fattade beslut	4
Nationella skyddsvärden	4
Lokal riskanalys	4
Lag om skydd mot olyckor	4
Lag om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap	4
Lag om brandfarliga och explosiva varor.....	5
Dokumentstruktur	6
Lokalt fattade beslut.....	7
Vision och värdegrund	7
Övergripande politiska mål för kommunen.....	7
Trygghetsnavet.....	8
Samverkan.....	8
RäddSamF.....	8
F-samverkan.....	8
Lokalt brottsförebyggande råd	8
Krisstöd samt psykosocial omsorg, POSOM	8
Särskilda satsningar under mandatperioden.....	8
Skadeavhjälpande verksamhet	9
Skade- och olycksförebyggande	9
Krisberedskap och civilt försvar	9
Lag om skydd mot olyckor	10
Samverkan.....	10
Organisation för räddningstjänst	10
Politisk styrning	10
Uppföljning och utvärdering	11
Riskanalys i sammanfattning	12

Sammanfattning

Alla som bor, verkar och lever i Vaggeryds kommun ska ha både en faktisk och en upplevd trygghet och säkerhet. Detta handlingsprogram reglerar hur Vaggeryds kommun ska agera för att nå denna trygghet och säkerhet utifrån lokalt fattade beslut, nationella skyddsvärden, lokal riskanalys samt lag (2003:778) om skydd mot olyckor, lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap samt lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor. Grunden i all trygghet är att den enskilde har ett egenansvar och en egen förmåga att hantera det som ankommer på denne. När denna förmåga brister har samhällets aktörer, på olika legala grunder, skyldighet att kompensera detta genom en varierande grad av åtgärder. En av samhällets aktörer är Vaggeryds kommun vars ansvar konkretiseras i detta handlingsprogram, utan att för den sakens skull inskränka på någon annans aktörs ansvar.

Handlingsprogrammet är uppdelat i fyra olika dokument. Ett övergripande handlingsprogram för hela området trygghet och säkerhet (detta dokument) tillsammans med tre delprogram för områdena skade- och olycksförebyggande verksamhet, skadeavhjälpan verksamhet samt krisberedskap och civilt försvar.

Lokalt fattade beslut

De politiska församlingarna samt tjänstemän i Vaggeryds kommun har fattat ett antal beslut med bäring på området trygghet och säkerhet. Dessa beslut anger i vissa delar en lokal ambitionsnivå och i vissa delar en konkretisering av lagstadgade skyldigheter.

Nationella skyddsvärden

Riksdagen och regeringen har formulerat 5 nationella skyddsvärden vilka i rubrikform lyder:

- Människors liv och hälsa.
- Samhällets funktionalitet.
- Demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.
- Miljö och ekonomiska värden
- Nationell suveränitet.

Dessa skyddsvärden är giltiga även i Vaggeryds kommun och de har inarbetats i detta handlingsprogram.

Lokal riskanalys

Ur den riskanalys som upprättats kan utläsas att Vaggeryds kommun i mångt och mycket har en

riskbild som är fullt jämförbar med vilken kommun som helst i landet. Det som sticker ut är den enskilt största risken med mark- och skogsbrand på mark kontaminerad av oexploderad ammunition inom Skillingaryds skjutfält. Denna enkla analys för med sig att Vaggeryds kommuns arbete med trygghet och säkerhet dimensioneras på ett multifunktionellt sätt

Lag om skydd mot olyckor

Lag (2003:778) om skydd mot olyckor med tillhörande förordning (2003:789) om skydd mot olyckor och därav följande föreskrifter anger ett antal skyldigheter för landets kommuner. Övergripande omfattar dessa skyldigheter att förebygga olyckor samt att genomföra räddningsinsatser i samband med olyckor.

Lag om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap och därav följande föreskrifter anger ett antal skyldigheter för landets kommuner

och regioner. Övergripande syftar dessa till att minska sårbarheten i de respektive verksamheterna och därigenom uppnå en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Därigenom skall kommuner och regioner uppnå en grundläggande förmåga inom civilt försvar.

Kommunens skyldigheter enligt denna lag hanteras i sin helhet i delprogrammet för krisberedskap och civilt försvar.

Lag om brandfarliga och explosiva varor

Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor med tillhörande förordning (2010:1075) om

brandfarliga och explosiva varor och därav följande föreskrifter anger ett antal skyldigheter för landets kommuner. Övergripande omfattar dessa skyldigheter att hantera tillståndsärenden för hantering av brandfarliga och explosiva varor samt tillsyn över en enskildes efterlevnad av regelverket för hantering av sådana varor.

Kommunens skyldigheter enligt denna lag hanteras i sin helhet i delprogrammet för olycksförebyggande verksamhet.

Dokumentstruktur

Handlingsprogrammet för trygghet och säkerhet består av fyra dokument, det övergripande handlingsprogrammet samt tre delprogram. Delprogrammen förväntas kunna läsas separat för att förstå dess huvuddrag men för att se helheten bör

samtliga dokument läsas. Handlingsprogrammet och delprogrammen är politiskt antagna dokument.

Som konsekvens av handlingsprogramsdokumentationen finns ett antal planer och rutiner vilka hanteras inom förvaltningsorganisationens tjänstemannanivå.

Dokument	Beskrivning	Antas av
Handlingsprogram trygghet och säkerhet	Reglerar hur Vaggeryds kommun ska agera för att nå en faktisk och en upplevd trygghet och säkerhet för alla som bor, verkar och lever i kommunen.	Kommunfullmäktige
Delprogram skadeavhjälpande verksamhet	Redovisar hur kommunens resurser i form av personal, fordon och materiel ska organiseras för att effektiva räddningsinsatser ska kunna genomföras.	Kommunfullmäktige
Delprogram skade- och olycksförebyggande verksamhet	Redovisar hur kommunen bedriver den skade- och olycksförebyggande verksamheten i form av kompetenser och aktiviteter.	Kommunfullmäktige
Delprogram krisberedskap och civilt försvar	Redovisar hur kommunen bedriver arbetet med krisberedskap och civilt försvar. Dokumentet utgör också styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap och civilt försvar enligt överenskommelse mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och regioner (SKR).	Kommunfullmäktige
Planer och rutiner	Planer, rutiner och instruktioner som behövs för verksamheten.	Kommundirektör respektive räddningschef

Lokalt fattade beslut

Vision och värdegrund

Kommunfullmäktige antog 2013 en "Vision 2030" för Vaggeryds kommun som plats. Visionen beskriver vilken plats kommunen vill sträva mot att vara, den är en karta och målbild över vart vi kommunen är på väg. Den är formulerad på följande sätt:

Här ger vi plats för att göra skillnad

En plats för möjligheter formad med tanke och omtanke. Där lusten är vår drivkraft och där glädjen smittar.

En plats med stark tradition för gränslöst skapande. Där gemensam vilja och kunskap får livet att lyfta och idéer att bli verklighet.

En plats i rörelse som bygger på mångfald och hållbarhet. Där allt är nära och alla har betydelse.

Till denna vision kopplades också en värdegrund och beskriver kommunens förhållningssätt i arbetet och gentemot människor den möter:

Tanke och omtanke

Idéer blir verklighet

Alla har betydelse

Både visionen och värdegrunden ska präglade Vaggeryds kommuns arbete med trygghet och säkerhet. Detta innebär att lagstiftade krav utgör det regelverk som kommunen har att förhålla sig till. Lagstiftningens krav innebär dock inte nödvändigtvis en gräns för vad kommunen ska utföra då kommunen också ska uppfylla sina egna ambitioner utifrån nyss nämnda vision och värdegrund.

Övergripande politiska mål för kommunen

Utifrån den tidigare beskrivna visionen och värdegrunden för Vaggeryds kommun har kommunfullmäktige antagit 4 övergripande mål för

kommunens verksamhet som helhet, mål som ska vara långsiktigt gällande. Dessa mål är formulerade enligt följande:

Alla som bor, lever och verkar i Vaggeryds kommun uppnår tillsammans visionen genom fyra mål:

Vaggeryds kommun ska vara en plats...

med hållbar samhällsutveckling och tillväxt i hela kommunen

med hög sysselsättning, ett varierat näringsliv och en utbildning med god kvalitet

med en hög kunskapsnivå, en aktiv fritid och ett rikt kulturliv - för en god hälsa

som är attraktiv, trygg och tillgänglig - där alla känner delaktighet och kan påverka

Dessa fyra mål gäller även kommunens arbete med trygghet och säkerhet och alla de aktiviteter som vidtas i det arbetet ska utgå från dessa övergripande mål. Kommunens mål för trygghet och säkerhet blir därför:

Vaggeryds kommun ska vara en plats...

där trygghets- och robusthetsfrågor ständigt finns med i samhällsplaneringen.

där den enskilde kan förvänta sig en tillgänglig och kunskapsstark stöttning i trygghets- och robusthetsfrågor.

där den enskilde ges en ökad förmåga att själv kunna hantera olyckor, brott och kriser

där den enskilde kan förvänta sig respons från samhället när den egna förmågan sviker före under och efter olyckor, brott eller kriser.

Trygghetsnavet

Räddningstjänsten, som är en egen förvaltning under kommunstyrelsen, utgör kommunkoncernens samordnande organisation för frågor rörande trygghet och säkerhet. Denna samordnande roll fråntar inte andra förvaltningar något ansvar inom respektive sakområde eller inom den egna verksamheten. Aktiviteter med bäring på trygghet och säkerhet ska ansvaras för och hanteras inom den verksamhet de primärt berör. Räddningstjänstens roll är samordna aktiviteterna och vid behov inrikta så att störst nytta uppnås.

Räddningstjänsten är därmed kommunkoncernens trygghetsnav. Därför är det också naturligt att Räddningstjänsten utgör i trygghets- och säkerhetsfrågor kommunkoncernens primära kontaktyta mot andra aktörer som verkar inom kommunens geografiska område. Begreppet aktör kan i detta sammanhang innebära såväl den enskilde medborgaren (en fysisk person) som den juridiska personen (företag, förening, annan myndighet). På sått signalerar också kommunen sitt sammanhållna ansvar i trygghets- och säkerhetsfrågor utan att frånta någon annan aktör sitt ansvar.

Samverkan

För att kunna hantera alla de frågor som rör området trygghet och säkerhet samverkar Vaggeryds kommun med flera aktörer. Vaggeryds kommun ska i dessa samverkanssammanhang både bidra med kompetens, personal och utrustning men också kunna ta emot bidrag från andra. Förmågan att samverka ska kontinuerligt utvecklas och förbättras.

RäddSamF

Inom räddningstjänstområdet finns ett samverkansavtal skrivet med alla övriga kommuner i Jönköpings län, med Ydre kommun i Östergötlands län samt SOS Alarm AB, en samverkansform som kallas RäddSamF. Som en följd av detta avtal är Vaggeryds kommun också en del av räddningstjänstsamverkan sydöstra Sverige, R-SÖS.

F-samverkan

Inom krishanteringsområdet samverkar Vaggeryds kommun genom F-samverkan. Primära aktörer i F-samverkan är alla kommuner i Jönköpings län,

Region Jönköpings län, Polisen, Länsstyrelsen i Jönköpings län, SOS Alarm AB samt Forsvarsmakten. Räddningstjänsten representerar normalt Vaggeryds kommun i F-samverkan och utgör också den samlade kontaktpunkten i krishanteringsfrågor.

Lokalt brottsförebyggande råd

Kommunens lokala brottsförebyggande råd (BRÅ) träffas regelbundet under kommunstyrelsens ordförandes ledning. BRÅ är kommunens samverkansplattform med polismyndigheten när det gäller arbetet med lokal brottslighet. Förvaltningschefer för Barn- och utbildningsförvaltningen och Socialförvaltningen finns representerade tillsammans med andra nyckelfunktioner inom kommunen. Sammanställande till BRÅ är kommunens säkerhets- och beredskapssamordnare. Hur kommunen arbetar med brottsförebyggande arbete redovisas i Gemensam handlingsplan mellan Polismyndigheten och Vaggeryds kommun.

Krisstöd samt psykosocial omsorg, POSOM

I samband med en olycka eller annan kris ställs den enskildes förmåga på prov. När denna förmåga inte räcker till ur ett psykosocialt perspektiv finns en grupp för samordna samhällets kompenserande åtgärder. Denna grupp benämns POSOM, psykosocial omsorg. Ansvarig för POSOM är Socialförvaltningen. Räddningstjänsten utgör primär akutingång för POSOM. Inom ramen för POSOM samverkar Vaggeryds kommun med Polisen, Region Jönköpings län samt de ekumeniska råden i kommunen. Hur POSOM-arbetet i detalj är ordnat redovisas i Vaggeryds kommuns krisledningsplan och därtill hörande rutiner.

Särskilda satsningar under mandatperioden

Kommunen avser under mandatperioden genomföra ett antal särskilda satsningar, utöver lagstiftade krav. Satsningarna skulle kunna uppfattas som i mångt och mycket riktade mot kommunens egen verksamhet eller interna processer. Effekten av satsningarna är dock i högsta grad på aktörer såväl inom som utanför kommunens egen organisation.

För varje satsning anges en ansvarig samt särskilt utpekade intressenter för satsningen som sådan. Ansvar för de konkreta effekterna i olika aktörers linjeverksamhet ligger enligt ansvarsprincipen hos aktören.

Skadeavhjälpan verksamhet

Kommunen ska utreda nya innovativa lösningar för organisation av den skadeavhjälpan verksamheten för att kunna rekrytera och skapa en förmåga som håller i en föränderlig framtid. Räddningstjänsten ansvarar i samverkan med Kommunledningskontoret. Denna satsning utgår från de politiska målens fjärde stycke.

Kommunen ska utveckla samverkan inom Räddningsregion Sydöstra Sverige, RSÖS för att möta framtida krav på effektivitet. Räddningstjänsten ansvarar via RäddSamF. Denna satsning utgår från de politiska målens fjärde stycke.

Kommunen ska utveckla förmågan till räddningsinsatser vid omfattande olyckor gällande ledning och resurser. Möjligheter att ta emot nationell och internationell hjälp och stöd skall utvecklas. Räddningstjänsten ansvarar via RäddSamF. Denna satsning utgår från de politiska målens fjärde stycke.

Skade- och olycksförebyggande

Kommunen ska verka för att skapa trygghet hos riskgrupper genom att erbjuda utbildning och information samt ett anpassat skydd som minimerar risken för brand och annan olycka. Räddningstjänsten ansvarar i samverkan med Socialförvaltningen och Miljö och byggförvaltningen. Denna satsning utgår från de politiska målens tredje stycke.

Processen kring riskhänsyn i fysisk planering ska utvecklas till att bli mer proaktiv i dialogen mellan

Kommunledningskontoret och Räddningstjänsten. Denna satsning utgår från de politiska målens första stycke.

Kommunens interna riktlinjer för systematiskt säkerhetsarbete ska revideras till att både utgöra ett underlag för systematiskt brandskyddsarbete och projekteringsanvisning vid ny- och ombyggnation med avseende på brandskydd och egendomsskydd. Ansvar för revideringen ligger hos Tekniska kontoret och framtagandet ska ske i samverkan med Räddningstjänsten. Denna satsning utgår från de politiska målens andra och tredje stycke.

Krisberedskap och civilt försvar

Kommunen ska införa och etablera kontinuitetshantering som metod i den ordinarie planeringen inom kommunala samhällsviktiga verksamheter. Räddningstjänsten ansvarar i samverkan med övriga förvaltningar och bolag. Denna satsning utgår från de politiska målens första och tredje stycke.

Kommunen skall arbeta för att främja säkerhetskulturen inom dess geografiska område. Ansvar för detta arbete är delat mellan Räddningstjänsten och Kommunledningskontoret. Denna satsning utgår från de politiska målens första stycke.

Kommunens förmåga att vid behov upprätta och driva trygghetspunkter ska öka. Räddningstjänsten ansvarar. Denna satsning utgår från de politiska målens fjärde stycke.

Kommunens förmåga att driva samhällsviktig verksamhet vid strömbortfall ska öka. Räddningstjänsten ansvarar i samverkan med Tekniska kontoret. Denna satsning utgår från de politiska målens tredje stycke.

Lag om skydd mot olyckor

Samverkan

Skyldigheten att samverka tillgodoses på många sätt. Främst sker det genom samverkan inom ramen för RäddSamF, beskrivet tidigare i detta program.

Organisation för räddningstjänst

I Vaggeryds kommun ansvarar förvaltningen Räddningstjänsten för kommunens skyldigheter enligt denna lag, förutom skyldigheterna i kapitel 2. Ansvaret för skyldigheterna i lagens kapitel 2 ligger på de förvaltningar som är fastighetsägare respektive nyttjanderättshavare i respektive byggnad eller anläggning.

Räddningstjänsten leds av räddningschefen som tillika är förvaltningschef. Räddningschefen är en del av kommunens ledningsgrupp. I kommunen ska också finnas en ställföreträdande räddningschef. Lägsta utbildningsnivå för dessa båda befattningar är

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps utbildning ”Skydd mot olyckor” samt samma myndighets påbyggnadsutbildningar ”Räddningsledning B” samt ”Tillsyn och annan olycksförebyggande verksamhet B”. Dessutom ska befattningshavarna ha någon form av förvaltningsutbildning. Minst en av befattningshavarna ska ha brandingenjörsexamen enligt högskoleförordningen (1993:100) eller annan utbildning som bedöms likvärdig samt Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps ”Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer”.

Organisationen i övrigt beskrivs vidare i de till detta handlingsprogram kopplade delprogrammen.

Politisk styrning

Räddningsnämnd utgörs i Vaggeryds kommun av Kommunstyrelsen.

Uppföljning och utvärdering

Detta handlingsprogram ska vara en del av kommunens övergripande målprocess. Handlingsprogrammets särskilda satsningar samt beskrivningar av linjeverksamhet konkretiseras vid behov ytterligare i förvaltningsorganisationens målarbete. Uppföljning och utvärdering av

linjeverksamheten sker enligt ordinarie strukturer. Utvärdering av handlingsprogrammets mål och särskilda satsningar ska ske efter mandatperiodens slut med stöd av de eventuella konkretiseringar som förvaltningsorganisationen gjort.

Risikanalyt i sammanfattning

Vaggeryds kommun är en förhållandevis genomsnittlig svensk kommun. Kommunen skiljer sig inte i någon större utsträckning mot jämförbara kommuner varken i länet eller i riket i övrigt. Med små variationer över åren och ett relativt begränsat statistikunderlag så har kommunen en riskprofil som är ganska typisk för kommuner av motsvarande storlek.

Det finns ett antal betydande avvikelser. E4 löper genom kommunen och passerar de två större tätorterna Vaggeryd och Skillingaryd. E4 har ett stort antal fordonsrörelser och genomsnittligt passerar cirka 16 000 fordon per dygn inklusive flera tunga och farliga transporter. Sannolikheten för att kommunen skall drabbas av trafikolyckor får därför betraktas som förhöjd.

Vaggeryds kommun ligger strategiskt i södra Sverige och kommunen har över tid utvecklats mer och mer till ett logistikcentrum. Flera etableringar inom logistikområdet har skett den senaste tiden där bland annat Båramoterminalen och Powers lager kan nämnas.

Skjutfältet i Skillingaryd får ses som avvikande utifrån riskprofilen för en genomsnittlig kommun av Vaggeryds storlek. Delar av området är kontaminerat av oexploderad ammunition (OXA) vilket gör att en omfattande brand i skogsområdena på och runt skjutfältet skulle bli komplicerad och svår att släcka.

Kommunen består till stor del av skog vilket förstärker sårbarheten för omfattande skogsbränder. Faktumet att södra Sverige ofta drabbas hårdare och mer frekvent av hårda vindar och stormar påverkar även det riskbilden.

Gällande händelser som får betecknas som icke-frekventa såsom större oväder, antagonism och pandemier så påverkas Vaggeryds kommun i stor utsträckning som våra kringliggande kommuner och riket i övrigt. Statistikunderlaget för denna typ av händelser är begränsat

I riskanalysen penetreras händelsetyper som bedöms utgöra indikatorer för den totala riskbilden i kommunen.